



**КОЛКУ КОВИД-19 ЌЕ ЈА  
ЗГОЛЕМИ СИРОМАШТИЈАТА СО  
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА?**



# ЦЕЛТА НА ОВАА ПРЕЗЕНТАЦИЈА

Да го претстави ефектот од проширувањето на опсегот на гарантираната минимална помош врз **сиромаштијата**

- овозможено со Уредбата со законска сила за примена на Законот за социјалната заштита за време на вонредна состојба од 3 април 2020.

Претпоставка на проценките → **економијата нема да се затвори повторно есента 2020**

- ако тоа се случи, остварувањата кај сиромаштијата ќе бидат полоши споредено со проценката во оваа презентација

# ПОЗАДИНА

Ковид-19 предизвика **удар врз доходот на населението**, од невиден размер:

- Затварање во одредени сектори, пад на потрошувачката и прометот → надолен притисок врз работните места и платите
- Значајни намалувања кај неформално-заработениот доход
- Намалување на дознаките од странство

**Посиромашните и поранливите слоеви** од населението под зголемен ризик

# ВЛАДИНИТЕ МЕРКИ

Четири пакети економски мерки, сите со нагласена социјална компонента – спасување на доходот и работните места

Четири клучни мерки:

1. **Зачувување на работните места** преку субвенционирање во износ од 14.500 МКД по работник во компании кои имале пад на прометот поголем од 30% во критичните месеци
2. Проширување на опсегот на **гарантираната минимална помош** (ГМП)
3. Олеснување на критериумите за добивање на **надоместок за невработеност**
4. **Еднократна парична помош** за нискодоходни групи од населението во опсегот од 3,000 до 9,000 денари

# ОЛЕСНЕТИ КРИТЕРИУМИ ЗА ГАРАНТИРАНА МИНИМАЛНА ПОМОШ

1. Овозможување оценка на подобноста според доход од претходниот месец наместо од претходните три
2. Допуштање поседување на:
  - недвижен имот во кој домаќинството живее,
  - автомобил постар од 5 години, и
  - парцела на градежно земјиште помала од 500 м<sup>2</sup>.
3. Додатокот за енергија се удвои опфаќајќи 12 наместо само 6 месеци од грејната сезона

# НАОДИ

## Ковид-19 ќе ја зголеми сиромаштијата во земјата

- Стапката на релативна сиромаштија се зголемува за 1.2 процентни поени на 23.7%
  - **околу 25.000 лица втурнати во сиромаштија** како последица на пандемијата, и
  - елиминирање на придобивките од нејзиното намалување во последните **пет-шест години**.
- Стапката на апсолутната сиромаштија (5.5 долари на ден) се зголемува за високи 5.2 процентни поени
  - **околу 100.000 лица втурнати под прагот од 5.5 долари на ден** како последица на пандемијата
- Ефектот од Ковид-19 е релативно еднакво распореден меѓу мажите и жените; додека тој е особено неповолен кај младите лица (15-29) и кај невработените.

# НАОДИ (2)

Олеснетите услови за стекнување гарантирана минимална помош:

- не влијаат врз релативната сиромаштија и апсолутната сиромаштија (5.5 УСД на ден)
- **имаат потенцијал** да придонесат за **намалување на екстремната сиромаштија** за околу една четвртина, односно **да извлечат од екстремна сиромаштија околу 24 илјади лица**.

# ИСКОРИСТЕНОСТ НА МЕРКАТА

Заклучно со јули 2020, од олеснетите услови за ГМП корист имале 15.5 илјади лица → значи, **потенцијалот на мерката е искористен најмногу до 65%**



# ПРЕПОРАКИ

Неопходно е Владата итно **да се заложи за искористување на потенцијалот на оваа мерка**, којшто веројатно е неискористен поради:

- административни забавувања на процесот, и
- недоволна информираност на населението за можноста да се влезе во системот на ГМП под олеснети услови

**Важењето на олеснетите услови** за влегување во системот на ГМП да продолжи низ целата 2021

Да се размисли за **воведување времен додаток** на ГМП во износ  $1/3$  од моменталниот износ од 4.300 денари по единица корисник и подигнување на доходниот праг за подобност за  $1/3$

# ПОВЕЌЕ



## Колку Ковид-19 ќе ја зголеми сиромаштијата во Северна Македонија?

Северна Македонија бележеше солидно темпо на намалување на сиромаштијата, од 27% во 2010 до 21.9% во 2018 година. Сепак, околу 450 илјади лица живеат под прагот на релативната сиромаштија, додека процентот на лица кои живеат под линијата на апсолутната сиромаштија (под 1.9 долари на ден по лице според паритетот на куповната моќ) изнесуваше околу 4.6%, што е еквивалент на близу 100 илјади лица. Ударот на кризата предизвикана од ширењето на коронавирусот Ковид-19 се чини дека е со широк опфат, но ризикот е поголем кај поинскоходните групи од населението, и поголем кај поинскоходните работени во радливи сектори и сектори кои беа погодени од кризата (како трговијата и транспортот), почесто се приматели на социјални трансфери и друг доход кој не доаѓа од труд, почесто се среќаваат во неформалната економија и почесто се приматели на дознаки од странство.

### Бриф за политиките бр. 43

Овој бриф за политиките препорачува Министерството за труд и социјална политика да преземе интензивна акција за искористување на потенцијалот на мерката „олеснети услови за гарантирана минимална помош“ преку информирање и зголемување на свесноста за мерката кај потенцијалните корисници. Дополнително, предлагаме времен додаток на ГМП и времено дополнително однесување на доходниот услов, со цел да се опфатат, покрај најсиромашните, и дел од радливите слоеви од населението.

### ПРОБЛЕМ

Кризата предизвикана од ширењето на коронавирусот Ковид-19 примарно удри врз доходот на населението. Губењето на работните места беше со поретка инциденца, во првиот налет поради „чекањето“ на работодавачите да согледаат како кризата ќе се одвива, а потоа значајно помогнато од владините економски мерки против Ковид-19. Клучната од тие мерки – субвенција во износ од 14.500 денари по вработен во компаниите кои искусиле пад поголем од 30% на приходите над поголем од 30% мај 2020 во однос на истиот период претходната година – ги задржа работниците во формален работен ангажман, иако нивната плата во најпозгодените сектори стагнираше или се намали во најкритичните месеци. Нашиот Бриф за политиките бр. 41

„Дали беше неопходна финансиската поддршка на фирмите за задржување на работните места во време на Ковид-19?“ покажа дека мерката помогнала за сочувување на околу 60 илјади работни места, од вкупното покривање од околу 130 илјади работни места, односно без мерката тие веројатно би биле изгубени. На крајот на вториот квартал, невработеноста се зголеми за само 0.5 процентни поени, на 16.7% од 16.2% на крајот од првиот квартал. Но, податоците за регистраната невработеност од Агенцијата за вработување на Северна Македонија покажуваат дека невработеноста продолжила да расте со потенцијално засилено темпо во периодот потоа, и нови невработени лица во периодот март-август 2020 изнесува околу 37 илјади лица.

Проектот е поддржан од Владата на Република Северна Македонија



Влада на Република Северна Македонија

*Ставовите и мислењата изразени во овој и сврзаните производи се единствено од Finance Think и не ги одразуваат ставовите на донаторот.*